

**TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ**

Çelik Yapıların Sürdürülebilirliği

Ö. Selçuk Özdi

Türk Yapısal Çelik Derneği – YK Üyesi

Çevre Dostu Yeşil Yapılar Derneği – YK Başkanı

İMSAD Sürdürülebilirlik Komitesi Üyesi

TUCSAmark – Yeterlilik Belgesi

Türk Yapısal Çelik Derneği
Yeterlilik Programı

1090-2
İşleri için
Gerekler
in kullanım ve
ritelerine göre bir
a sınıfı seçmenizi

Mark belgesinde
önerilen
a sınıfı

**Güvenli yapı için
güvenli adım;
TucsamARK**

Denetim

TS EN 1090-2
TS CEN/TR 13833

Güvenli yapılar ve
memnun yatırımcı

TucsamARK
Yeterlilik Programı

Denetim

TS EN 1090-2

TR 13833
iteahhithat
lerinin Yeterliliği
ARK programının yönetsel
oluşturur.

**Proje için
yeterli olan
kuruluşların
seçimi**

temelini oluşturan

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Çelik – Güvenli Yapılar

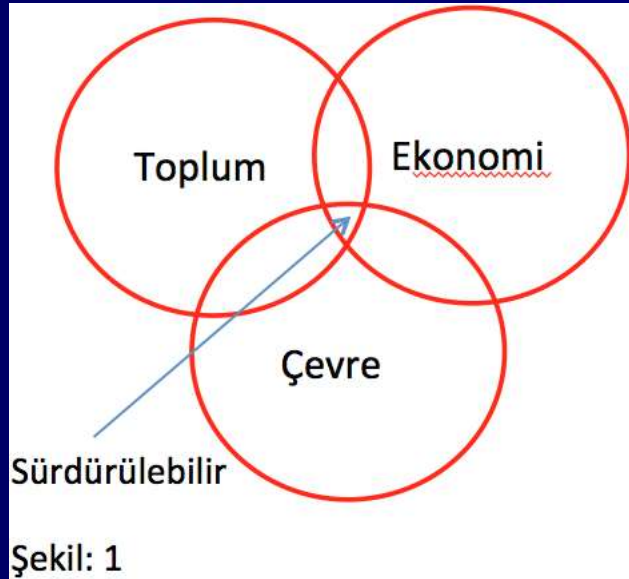
Güvenli yapı üretilebilmesi için...

Güvenli yapıların üretilebilmesi, tasarım ve malzemeden başlayarak seçimin doğru yapılması ve uygulayıcı ile kontrol kuruluşların işlerini kurallarına uygun olarak ve doğru yürütülmeleriyle gerçekleşebilir.

Sürdürülebilirlik için Çemberlerin Kesişmemesi Gerekıyor

Hatalı Paradigma

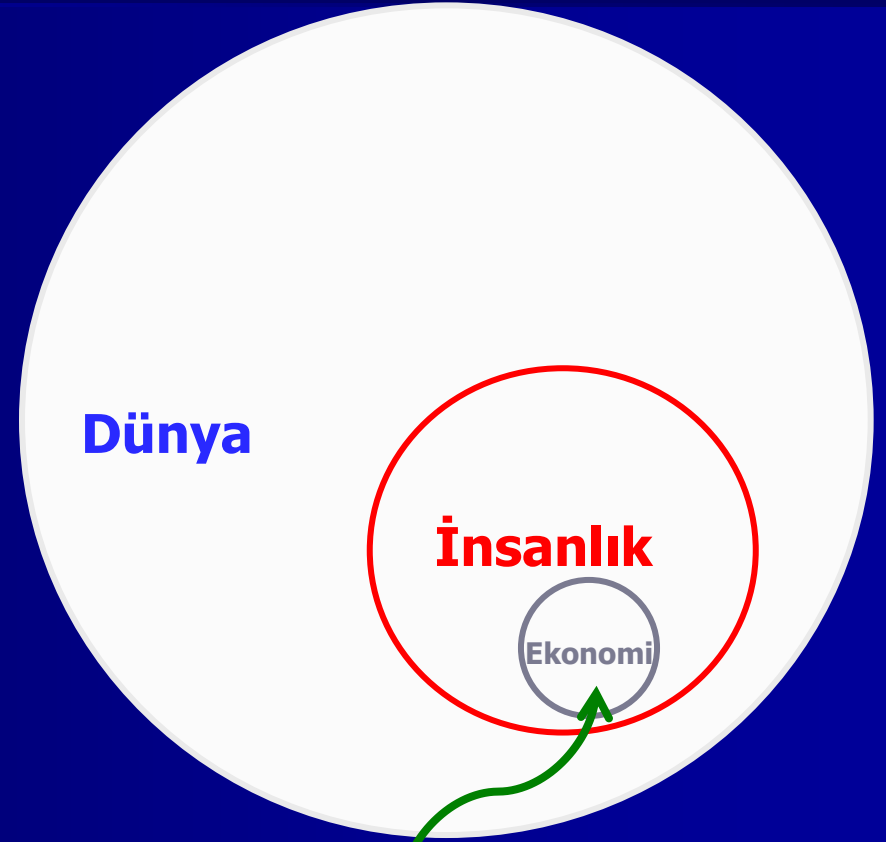

Doğru Paradigma

Sürdürülebilir Yapılaşma

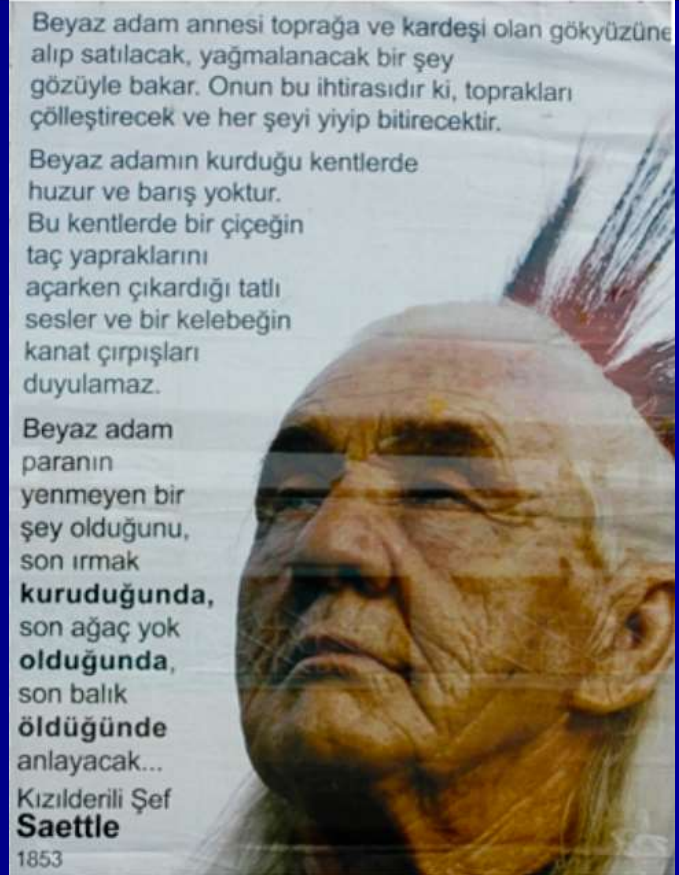
- Doğa
- Toplum
- Ekonomi

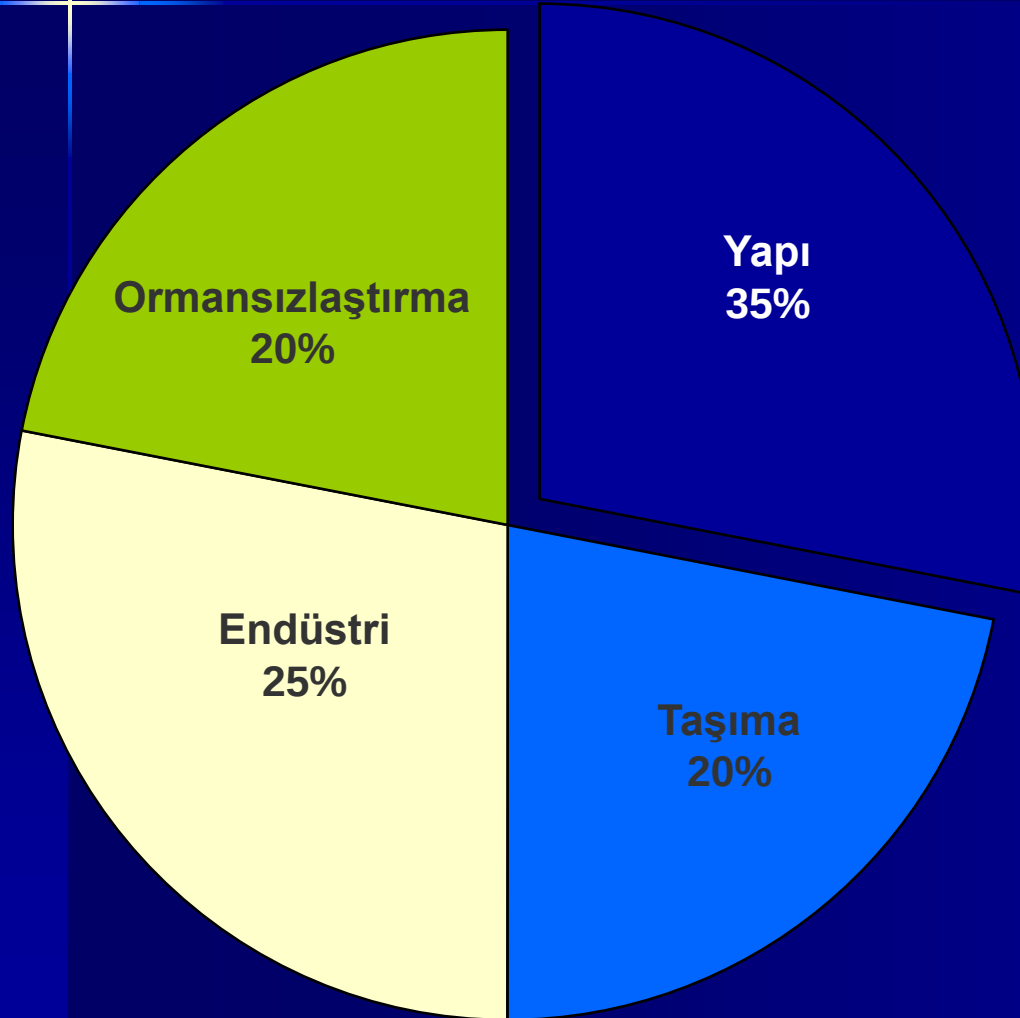
**Sürdürülebilir
Yapılaşma**

Sürdürülebilir Yapılaşma - Doğa

- İklim Değişikliği
 - Karbon Salımları
- Enerji Tüketimi
- Hammedde, Kaynaklar
- Atıklar- Çok daha az atık
- Geri [Kullanım, Kazanım, Dönüşüm]
- Türlerin ve Bio-Çeşitliliğin Korunması

Küresel CO₂ Salımları

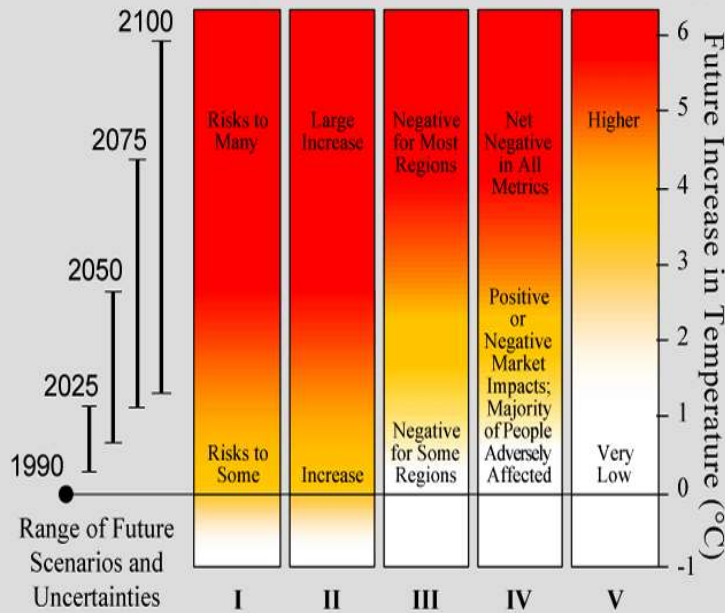

Binaların Doğaya Yüğü

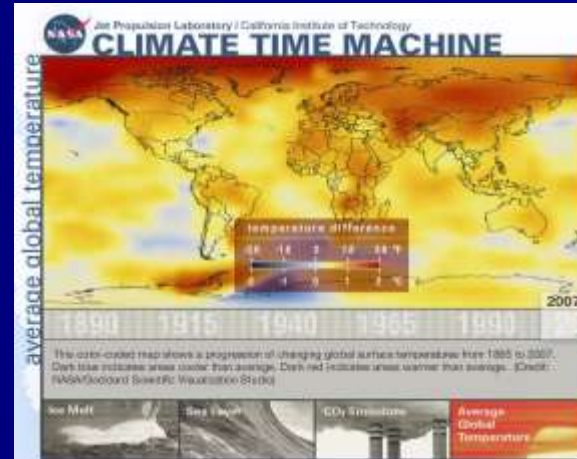
- % 50 Kaynakların Kullanımı
- % 50 Atıklar
- % 35 Enerji
- % 35 CO₂ salımları

İklim Değişikliği İnsan Kaynaklı

Risks and Impacts of Global Warming

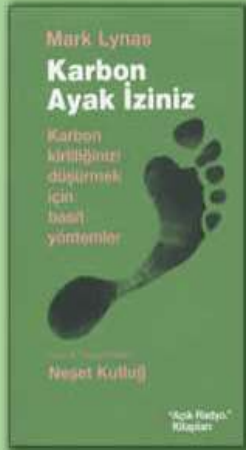

- I Risks to Unique and Threatened Systems
- II Frequency and Severity of Extreme Climate Events
- III Global Distribution and Balance of Impacts
- IV Total Economic and Ecological Impact
- V Risk of Irreversible Large-Scale and Abrupt Transitions

Çözüm Bireyden Başlıyor

Karbon Ayak iziniz

Karbon Ayak İziniz: Karbon kirliliğinizi düşürmek için basit yöntemler

Açık Radyo Kitapları, Ocak 2009

Yazan: Mark Lynas

Türkçe'ye Çeviren: Neşet Kutluğ

Yayına Hazırlayan: Ömer Madra

Türkiye bölümlerini hazırlayan: Neşet Kutluğ

Çelik - Geri Dönüşüm = Daha Az Cevher Kullanımı

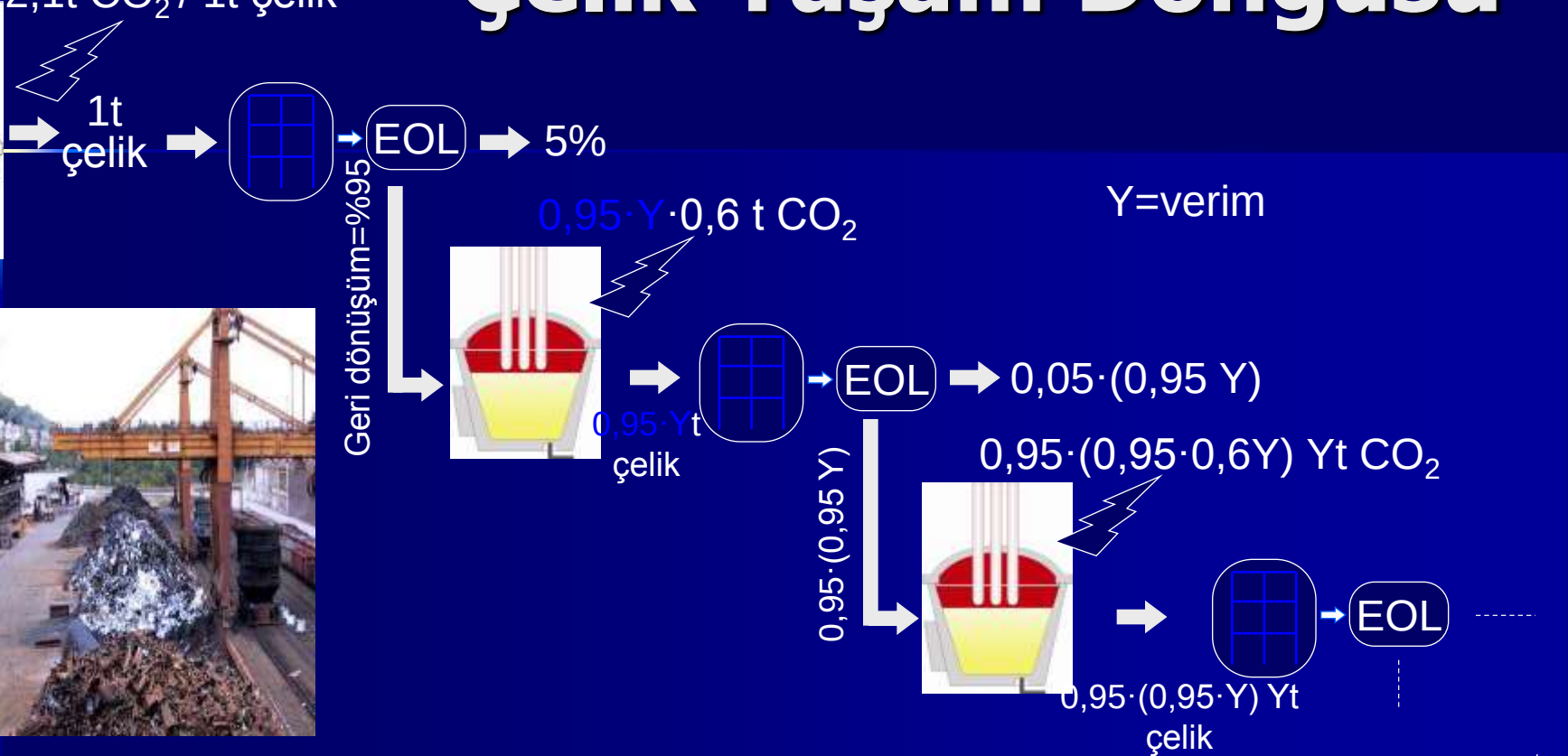

- Yapı çelikleri geri kazanılmış çelik ürünleriyle geri dönüşümle üretilir
 - Hurdadan çelik yapıldığı için binalar yıkılmaz
- Çelik dünya çapında ekonomik olarak en yüksek geri dönüşüm oranına sahip yapı malzemesidir.
- %99 geri kazanılan yapı çelikleri, 100% geri dönüştürülür
- Yapı çelikleri sonsuz kez geri dönüştürülebilir

Çelik Yaşam Döngüsü

2,1t CO₂ / 1t çelik

$$GWP = \frac{2,1 + 0,95 \cdot Y \cdot 0,6 + 0,95^2 \cdot 0,6 \cdot Y^2 + \dots}{1 + 0,95 \cdot Y + 0,95^2 \cdot Y^2 + \dots} \cong 0,8 \text{ t CO}_2 / \text{t steel}$$

Y=0,95

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Çelik - Geri Dönüşümde Kalite Yükseltilir

Çelik

Beton

Yüksek Dayanımlı Çelikler Malzeme Kullanımını Azaltır

CO₂ Salımı

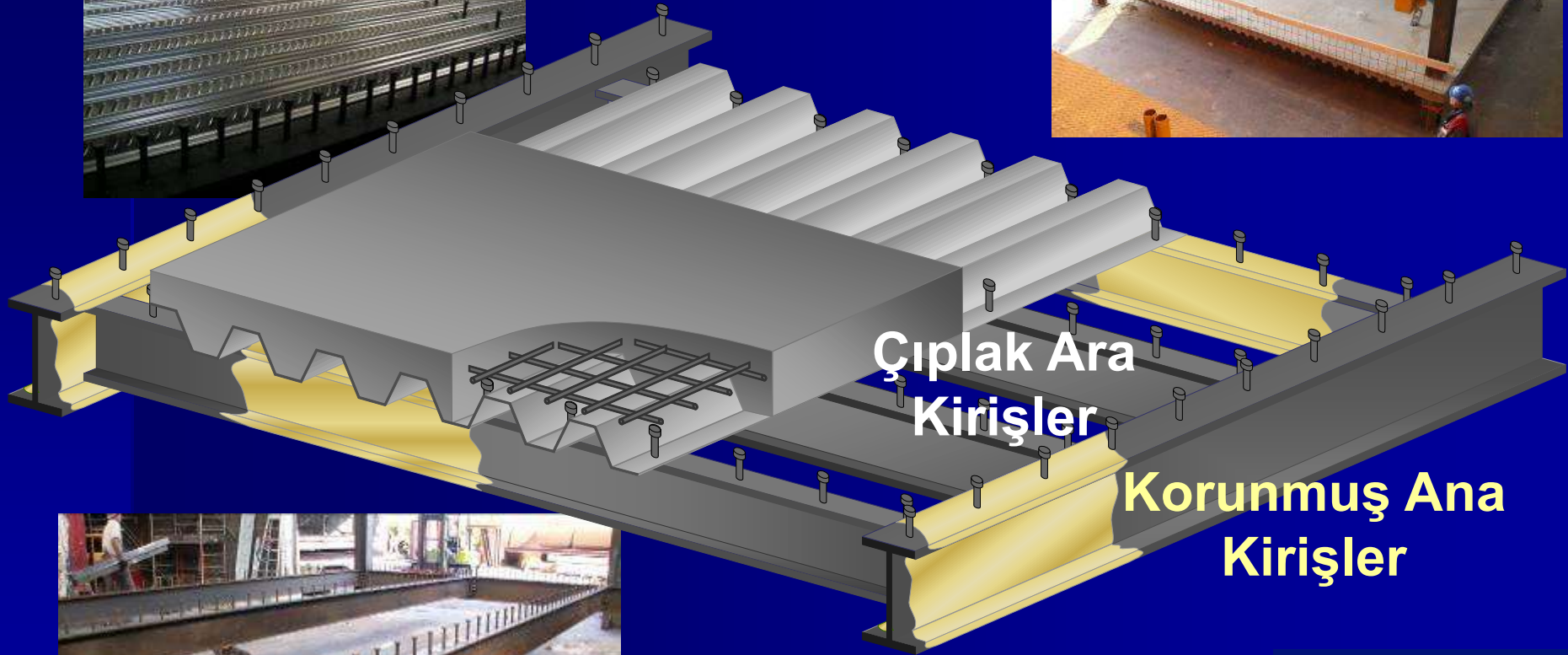
Ağırlık

Çelik Yapılar – Küçük Karbon Ayakizi

- Yüksek Dayanımlı Yapısal Çeliklerin Kullanımı Karbon Ayak İzini Küçültür
- BA Çekirdek, çelik kolonlar, kompozit döşemeler, Yapı kütlesi %50 daha az
- İmalat, Taşıma, Montajda daha az enerji kullanımı

Kompozit Döşeme Tasarımı

Çıplak Ara
Kirişler

Korunmuş Ana
Kirişler

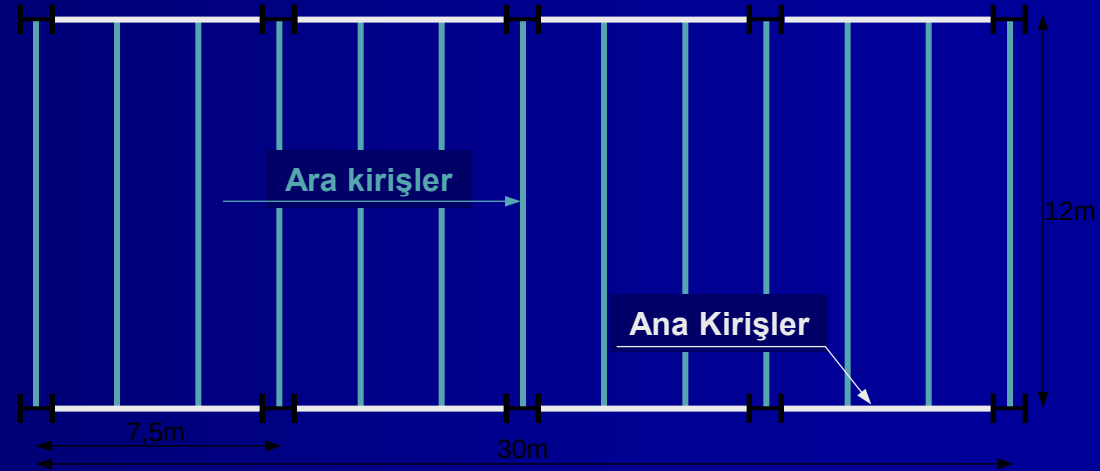
Karşılaştırma Örneği

☞ Ofis Yapısı - 4 kat

☞ Yükler:

Zati yükler = 1kN/m^2
İşletme yükü = $3,5\text{kN/m}^2$

☞ Ana Kiriş Açıklığı = 7,5m

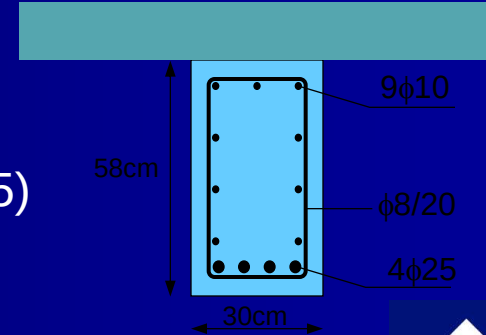

Çözüm A = Çelik

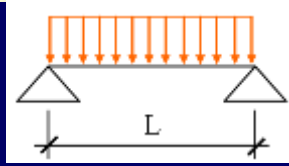

Çözüm B = BA

BA
(C20/25)

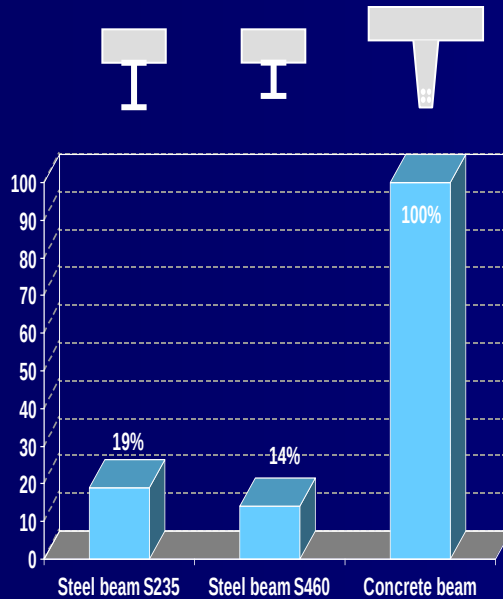

Yaşam Döngü Değerlendirmesi Kiriş Uygulaması

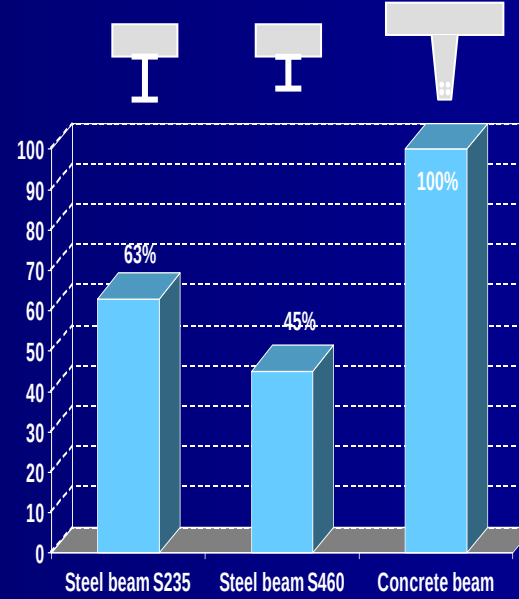

$L = 14.4\text{m}$, $a = 2.4\text{m}$

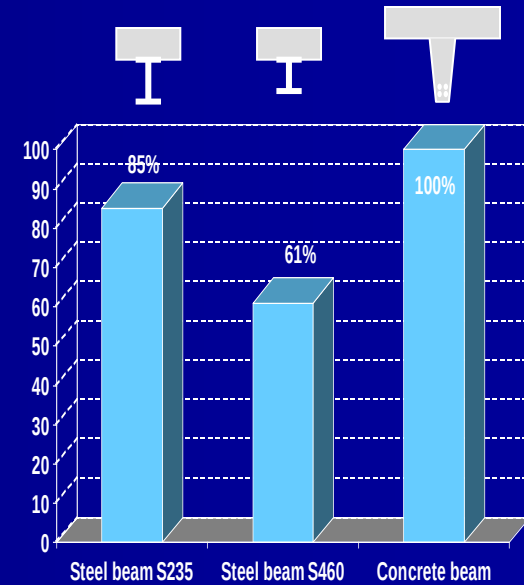
Aynı yükleri daha az malzeme ile taşımak

Ağırlık

Sera Gazları Salımı
= CO₂ ed

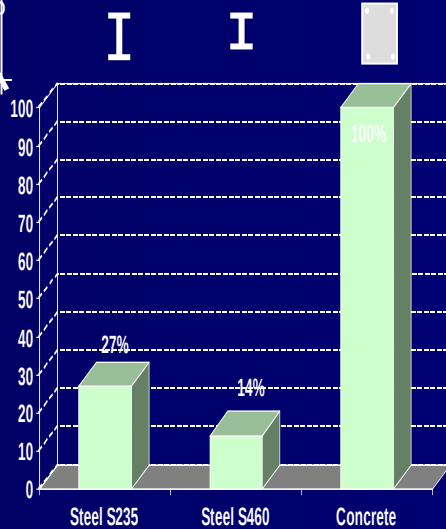

Enerji Tüketimi

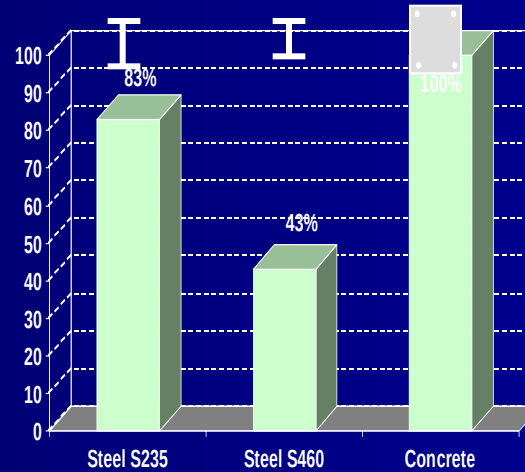
Yaşam Döngü Değerlendirmesi Kolon Uygulaması

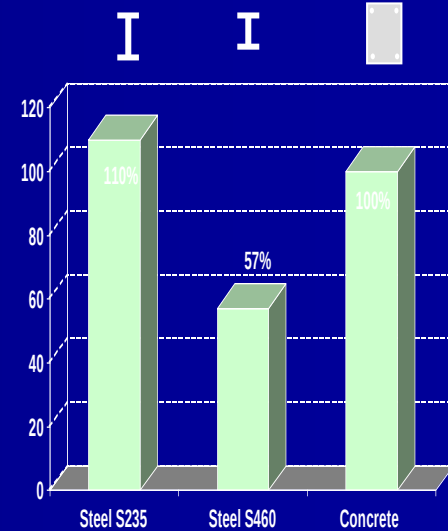
Daha az kütle = Daha küçük Karbon Ayakizi

Ağırlık

Sera Gazları Salımı
= CO₂ ed

Enerji Tüketimi

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

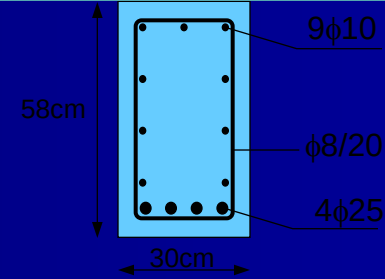
Karşılaştırma – Temel Enerji Tüketimi

Çözüm A = Çelik

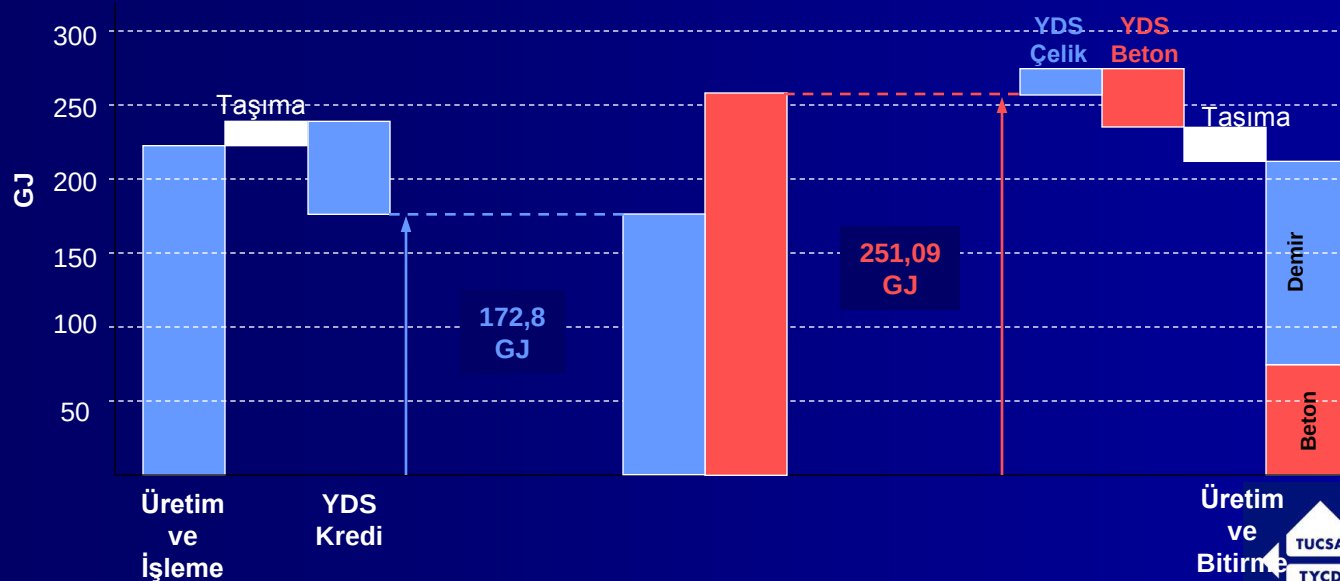

Çözüm B = Beton

BA
(C20/25)

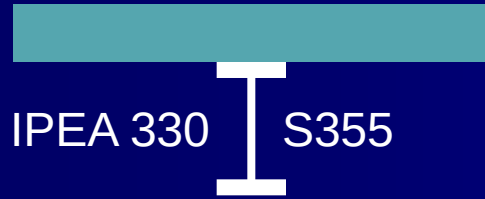

TET : (Giga Joule)

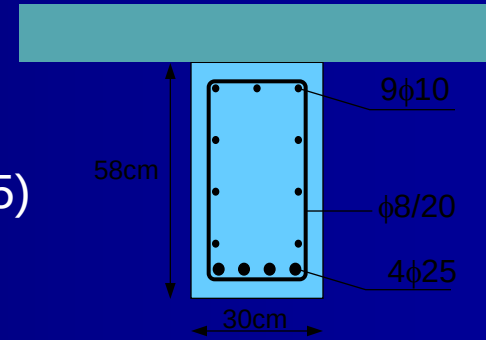
Karşılaştırma – Sera Etkisi Potansiyeli

Çözüm A = Çelik

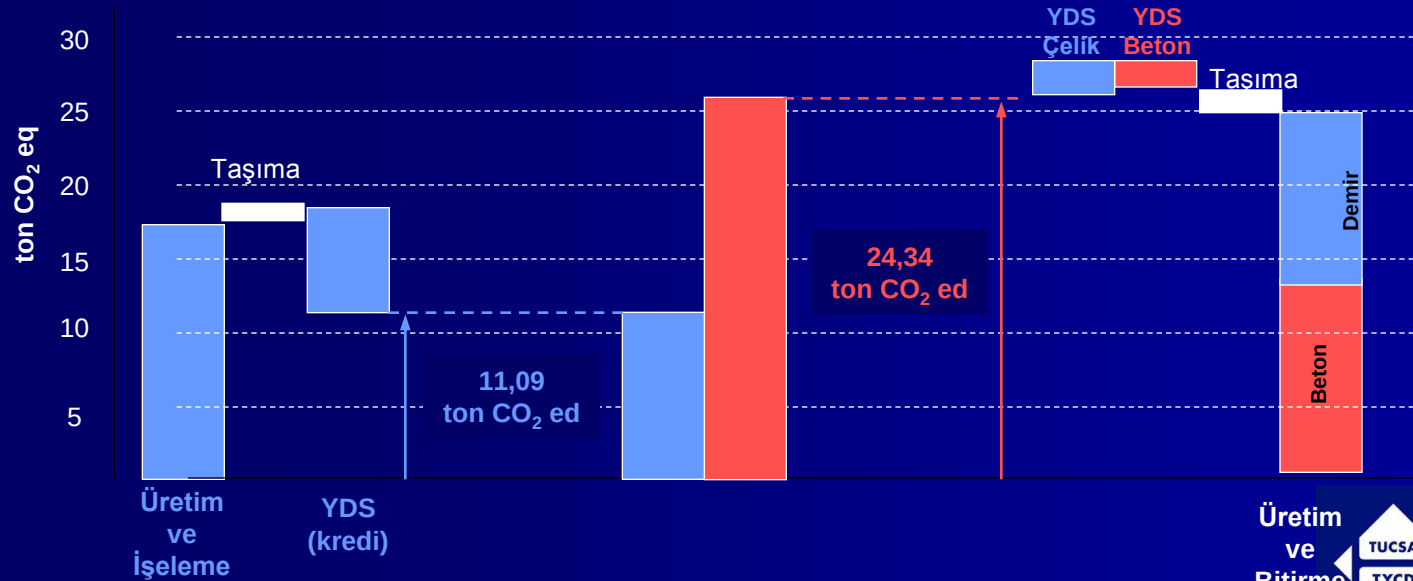

BA
(C20/25)

Çözüm B = BA

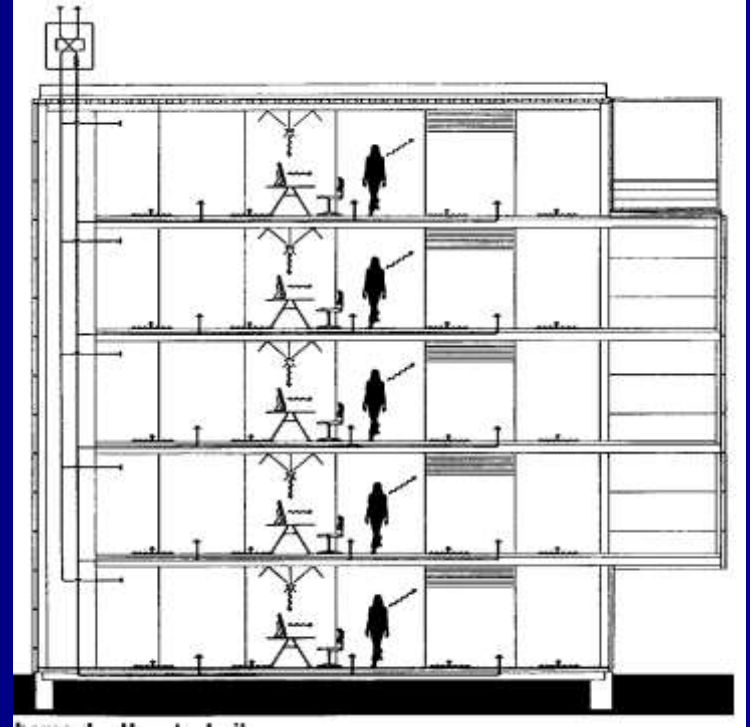

SEP : Sera Etkisi Potansiyeli (ton CO₂ ed)

Çelik Enerji Verimli Binalar Yaratır

- Tüketilen toplam enerjinin %80'i kullanım ömrü boyunca
 - Enerji Verimli Binalar zorunlu
 - Enerji modellemesi
 - Entegre Tasarım
 - Çelik Yapı çözümleri (kompozit)

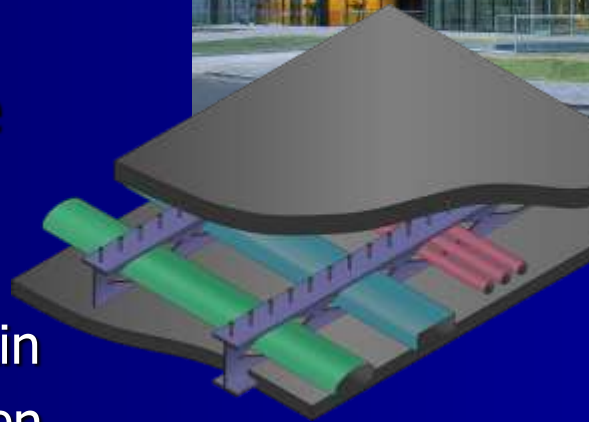

Çelik Yapılar Enerji Verimlidir

- Çelik Yapılar ısı yalıtım çözümlerini kullandığı için enerji kayıpları ciddi ölçüde azalır.
- En uygun ısıl kütle etkisi çelik / beton bileşik döşemelerle elde edilebilir.
 - Fayda /Ağırlık
 - 10-14 cm kısmı etkin
 - PCM – Faz değiştiren malzemelerle daha hafif çözümler

Passiv House SIEEB – Beijing, CNY

Sürdürülebilir Yapılaşma - Toplum

- Barınma, Korunma
- Sağlık, Güvenlik
- Çağdaş, Gelişme
- Konfor, Estetik
- Kentsel (iyiye) Dönüşüm

Sürdürülebilir Yapılaşma – Toplum

- Daha az gürültü, toz, şantiye alanı
- Daha az rahatsızlık ve trafik yükü
- Yüksek güvenlik
- Üstün konfor

Çelik – Ayricalıklı Mimari

Tour Eiffel, F, 1889

Guggenheim Museum, Bilbao, ES, 1997

Millau Viaduct, F, 2004

Iron Bridge, Coalbrookdale, UK, 1779

Hotel Crescent

Çelik - Küçük Kesitler = Bol Işık

Çelik Yapılar – Yaratıcık ve Estetik

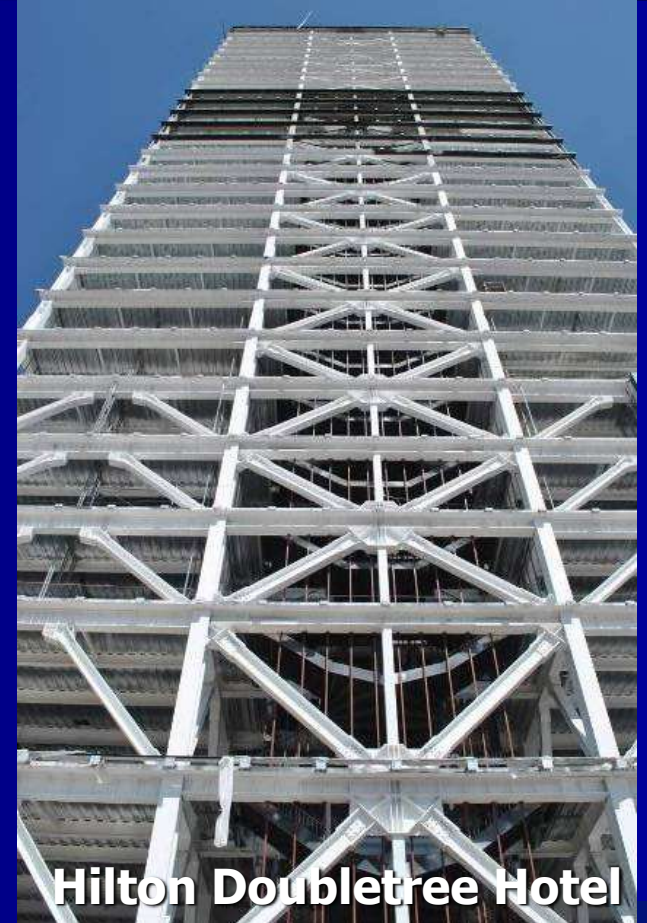

Kanyon Alışveriş Merkezi

Yüksek Dayanımlı Çelikler Hızlı ve Güvenli Yapılar

- Çelik Yapılar endüstriyel olarak atölyelerde üretilir
- Şantiye'de kalifiye işçilerce monte edilir
- Yapı üretimi çok hızlı gerçekleşir
- Çalışmalar endüstriyel standartlarda güvenlik kurallarına göre yapılır

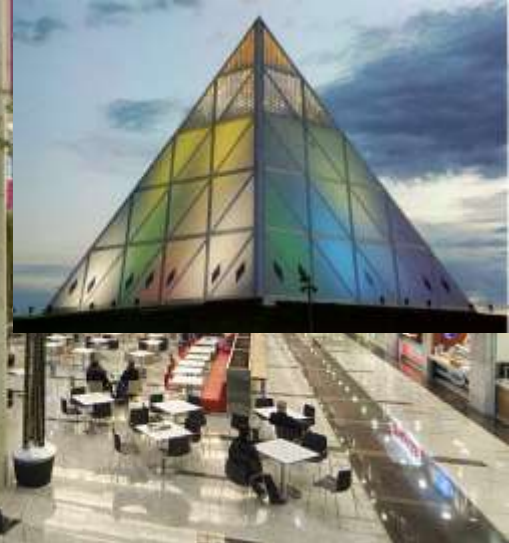

Hilton Doubletree Hotel

Çelik - Endüstriyel Yapılar

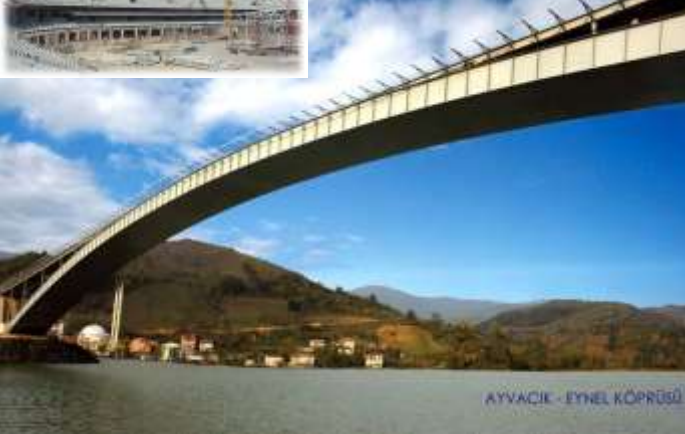

Çelik - Ayricalıklı Mimari

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Çelik - Büyük Açıklıklı Yapılar

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Büyük Açıkıklar, Düşük Kütle, Prefabrikasyon

Çelik - Konutlar = Çok Hızlı, Kuru, Hafif, EV

Çelik - Eğitim Yapıları

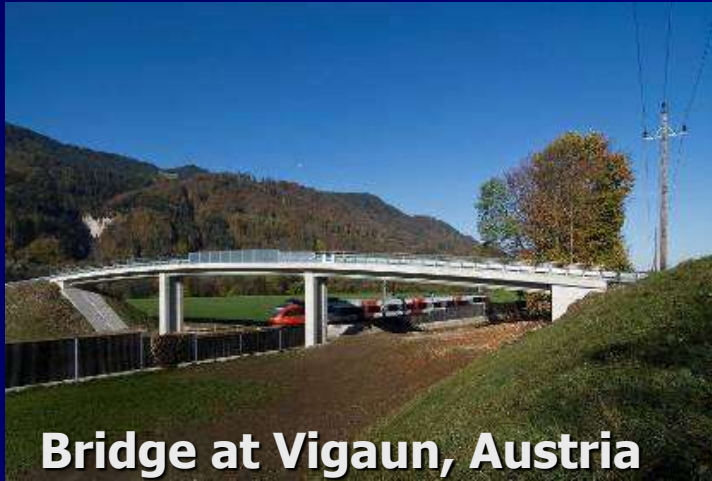
Yangın Güvenli Çelik Yapılar

- ISO standard yangın yüküne karşı 2 saat dayanım

Tevfik Seno Arda
Anadolu Lisesi –
İzmit

Çelik – Kompozit Köprüler

Bridge at Vigaun, Austria

Kuru Yapı Yöntemi, Küçük Şantiye Alanı

Ekotasarım - Çelik Yapılar için İkinci Hayat

1958 Brüksel

1958 Brüksel

2008 Prag (CZ)

2008 Breendonk (B)

Ekotasarım=Yeniden Kullanım =İkinci Yaşam

Akıllı modüler eko-tasarımla kolay sökülüp yeniden kurulabilen yapılar veya yeniden kullanılabilen yapı elemanları.

Münih Havaalanı Otopark (1972): Sökülüp iki ayrı otopark olarak yeniden yapıldı:
Neuss(1995) ve Gross-Gerau (1996)

Christ Binası /Hannover (2000)
sökülüp yeniden kullanıldı:
Volkenroda Manastır
Aachen
Laboratuar

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Çelik - Sürdürülebilir Yapılaşma - Ekonomi

- Toplam Yaşam Döngüsü Maliyeti
- Kullanımda İşlevsellik, Esneklik, Verimlilik
 - Boş kalmamak
- Portföy değerinin korunması
- Ekotasarım
 - Yeniden kullanım
 - Yenilenebilme
 - Geri kazanım

YDD – Yaşam Döngü Değerlendirmesi

- Yapı Malzemelerinin tüm yaşam döngüsünde doğaya etkisi: beşikten-mezara
 - Hammadde çıkarılması ve işlenmesi
 - Yapı Malzemeleri üretimi
 - Kullanım ve yeniden kullanım
 - Kullanım sonu geri kazanım dahil
- Metod ISO 14040-44 2006
- Çevresel etki değerlendirme
 - Sera Etkisi Potansiyeli
 - ton CO₂ eşdeğeri (tCO₂ed)
 - Temel Enerji Tüketimi
 - Giga Joule (GJ)

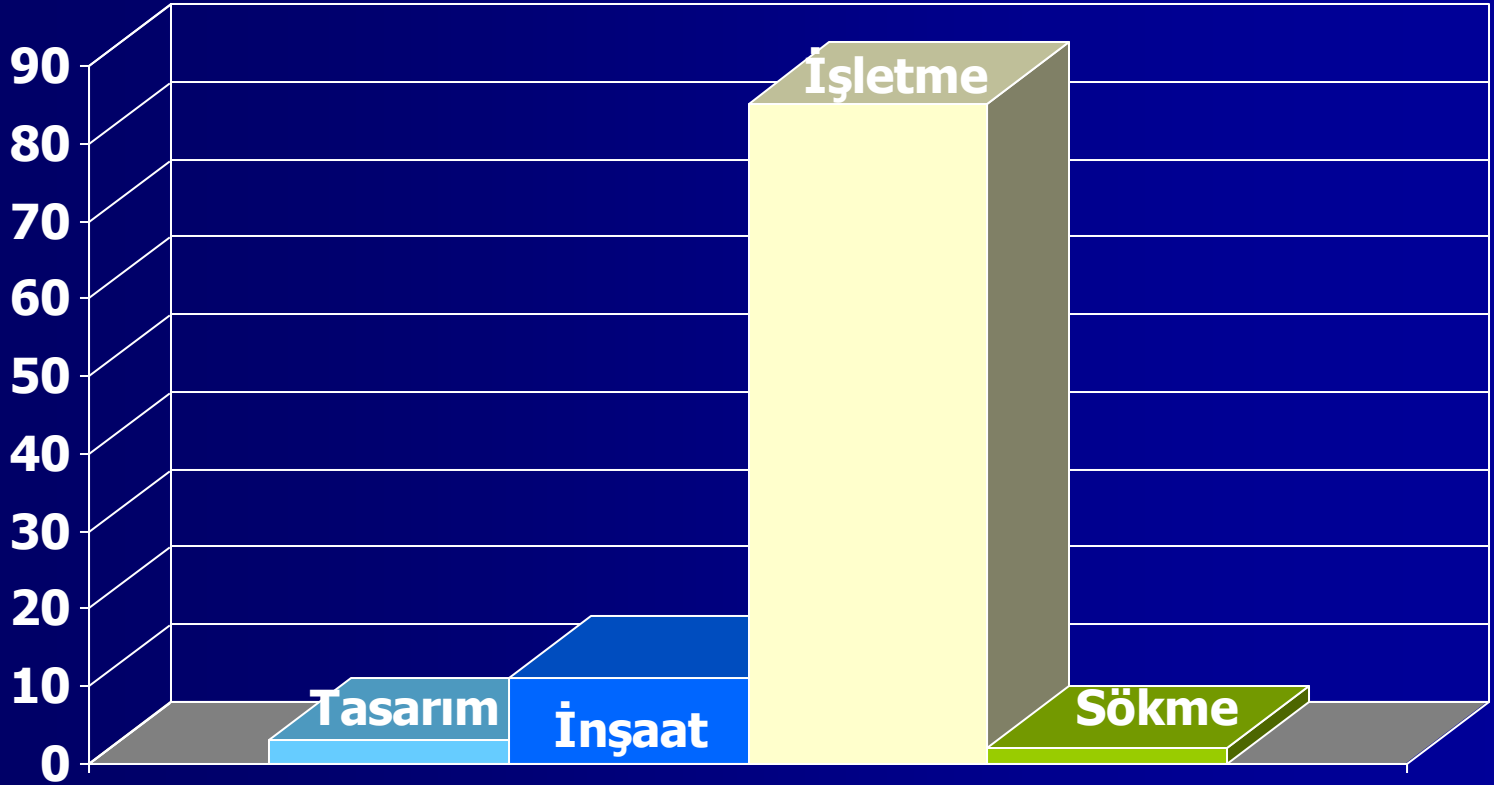
Sürdürülebilirlik = Toplam Yaşam Döngüsü Analizi

Aşama	Adım	Açıklama
Üretim	A1	Hammadde Sağlanması
	A2	Hammadde Taşıma
	A3	Üretim - Beşikten Kapiya
İnşaat	A4	Yapı Malzemesi Taşınması
	A5	Yapım, Montaj
Yapının Kullanımı	B1	Kullanım
	B2	Bakım
	B3	Tamir
	B4	Değiştirme
	B5	Yenileme
İşletme	B6	Enerji Kullanımı
	B7	Su Kullanımı
Yaşam Sonu	C1	Yıkım, Söküm
	C2	Atıkların Taşınması
	C3	Atıkların İşlenmesi
	C4	Yaşam Sonu Yok Etme
Yeniden Doğuş	D	Yeniden Kullanım

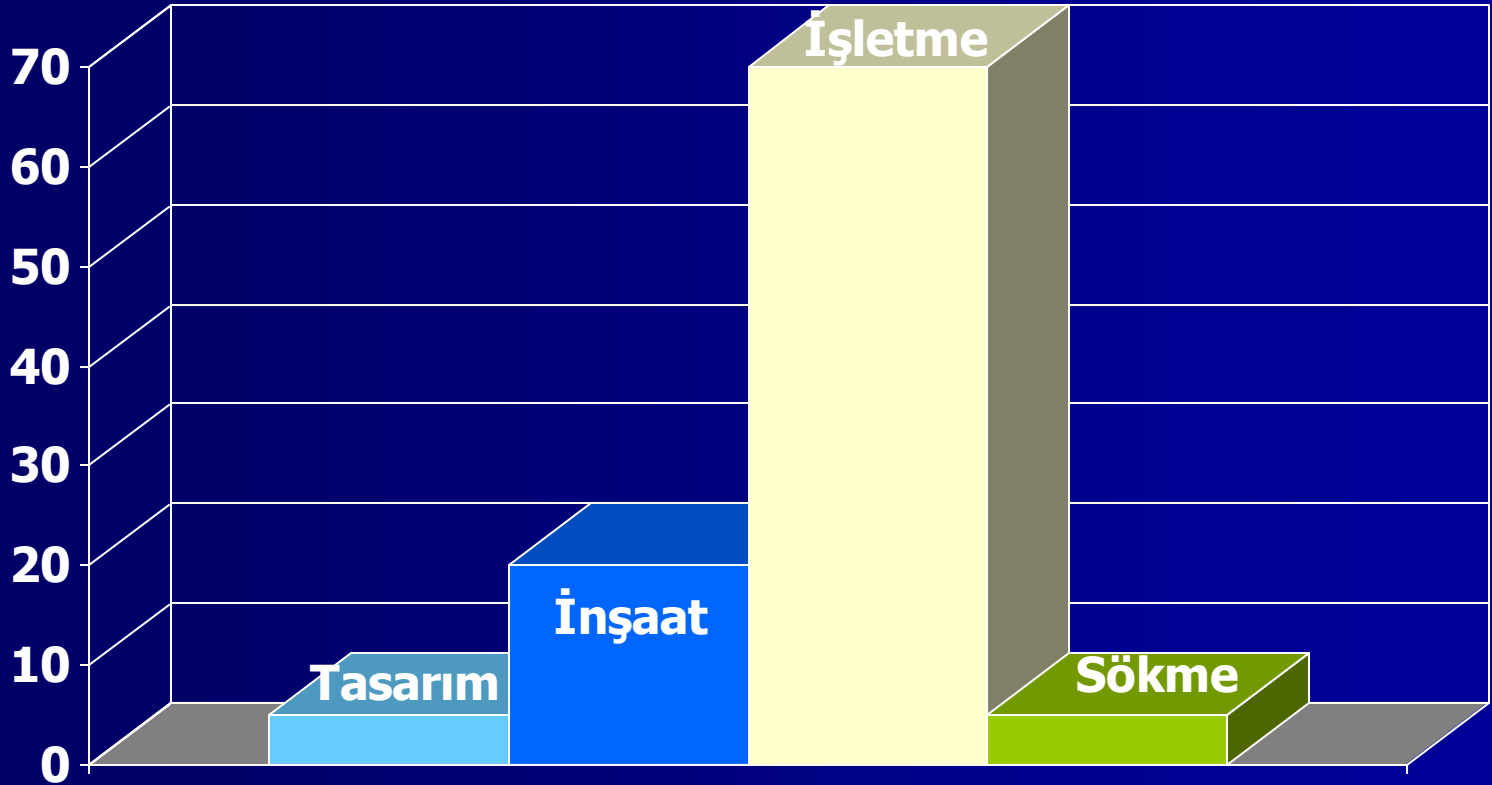
- Beşikten Mezara Beşiğe
- Resmin Tamamına bakarak karar verilir
 - İşlevsellik
 - Fayda / Maliyet Analizi
 - Net bugünkü Değer

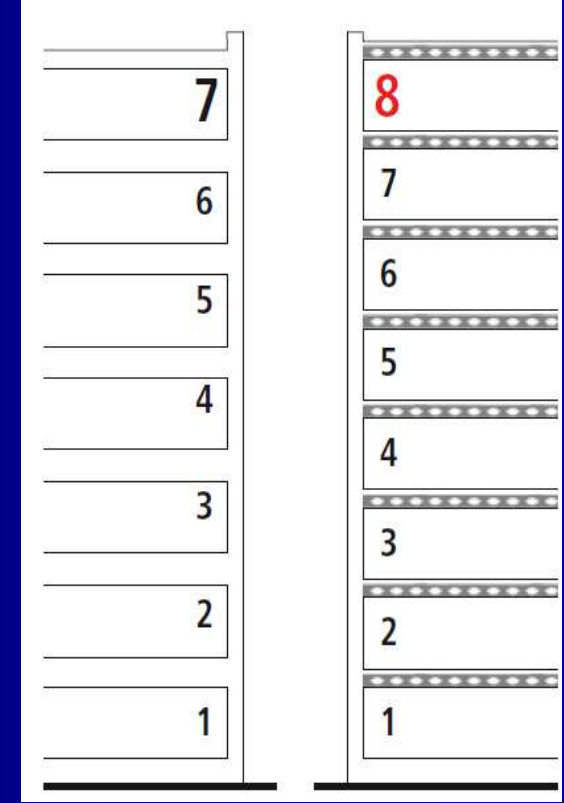
Yapının Toplam Maliyeti - Geleneksel

Yapının Toplam Maliyeti – Entegre Tasarım

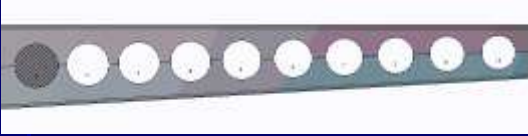
Petek Kirişler Malzeme ve Hacimde Ekonomi Sağlar

Aynı yapı yüksekliğinde daha fazla kat
Daha düşük CO₂ salımı -%25

Değişken Kesitli Petek Kiriş Uygulaması

Sabit gözler

Değişken gözler

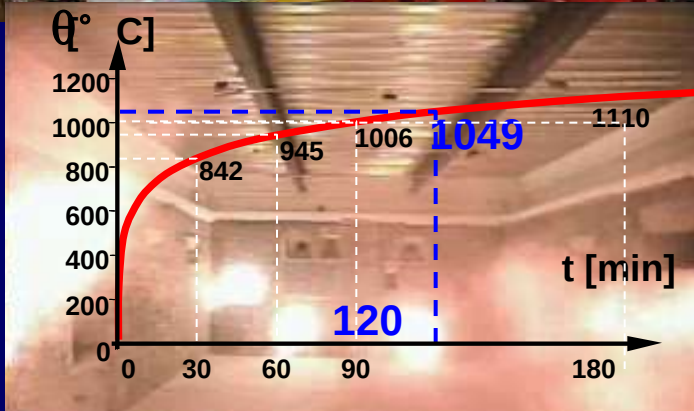
Petek Kirişler - Eęrisel

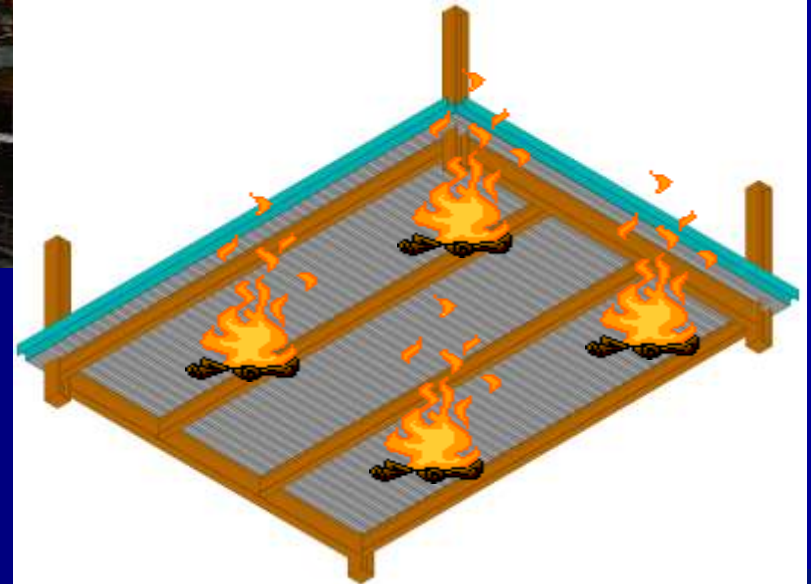
Petek Kirişler Yangın Dayanımı

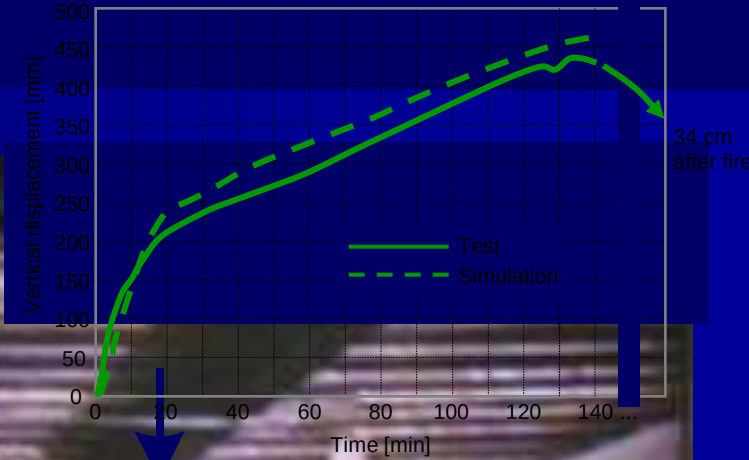
Kompozit Döşeme Yangın Deneyi

ISO-834 Yangın Eğrisi

Yangın Deneyi Sonuçları

R > 120 dakika

Rebars: 300 ° C

300 ° C

1040 ° C

Unprotected
secondary beams

Composite
slab

Çelik Yapılar - Sürdürülebilirlik

Güçlü Yanları

- İyi Tasarım -> Yüksek Performans
 - Üstün mimari özellikler
 - İyi mühendislik: Analiz, optimizasyon
- Daha az malzeme kullanımı
- Atölyede üretim, yüksek kalite, yüksek güvenlik, az atık
- Taşımada tasarruf
- Küçük şantiye alanı, kuru, temiz, hızlı kurulum
- Uzun ömürlü yapılar
- Kullanımda yüksek esneklik
- Geri kazanım, Yeniden kullanım
- Geri Dönüşüm
 - Ekonomik olarak, oturmuş bir sistem
 - %100 [%99] geri dönüştürülebilir.
 - Kalite yükseltilebilir
 - Yüksek dayanım elde edilebilir

Zayıf Yanları

- Üretimde yüksek enerji kullanımı = Yüksek gömülü enerji
 - Geri dönüşümle karbon salımından tasarruf
 - Betonda da durum benzer
- Taşıma
 - Hammadde
 - Hurda yerel olabilir
 - Ürün – Düşük ağırlıkta, karbon ayakizi düşük

Betonarme Yapılar ve Sürdürülebilirlik

Güçlü Yanları

- Yerel üretim
 - *Yapı çelikleri de yerel hurdadan üretilebilir*
- Yüksek ısı kapasite
 - *Doğru kullanılırsa yararlı*
 - *Çelik Beton kompozit benzer özelliklere sahip*
- Ses ve titreşim yalıtımı
 - *Fazla malzeme kullanarak*
 - *İyi tasarımıyla iyi performans çelikle de elde edilebilir*
 - *Çeşitli çözümler*
- Yangın dayanımı? Yanlış bilgi!
 - *Tüm yapı malzemeleri yangından etkilenir*
 - *Hepsi için önlem alınması gerekir*

Zayıf Yanları

- Üretimde yüksek enerji kullanımı = Yüksek gömülü enerji
- Yüksek atık miktarı
- Ağır ve kaynakları verimsiz kullanıyor
- Ağır taşıma yükü
- Kalite şantiye koşullarında üretiliyor
- Büyük şantiye alanları, gürültülü, kirli, rahatsız edici
- Sorunlu çalışma koşulları, iş güvenliği
- Yıkım, söküm zor, kirli, rahatsız edici
- Geri kazanım olanakları çok kısıtlı
- Geri dönüşümde kalite kaybı

Çelik – En Sürdürülebilir Yapı Malzemesi

- Çelik sürdürülebilirlikle ilgili tüm Avrupa Normlarıyla uyumludur.
- Çelik dünyanın en çok geri kazanılan ve dönüştürülen malzemesidir
- Çelik ekonomik olarak sürekli geri dönüştürülebilir
- Geri dönüşümde çelik kalitesi yükseltilebilir

TÜRK YAPISAL
ÇELİK DERNEĞİ

Sonuç

Yüksek Dayanım $\Rightarrow$ Düşük kütle $\Rightarrow$ Az Salım

Büyük açıklıklar $\Rightarrow$ Esnek Hacimler $\Rightarrow$ Uzun Kullanım Ömrü

Küçük kesitler $\Rightarrow$ Az yer kaybı $\Rightarrow$ Aydınlık hacimler

Yalıtım kullanma olanakları $\Rightarrow$ Enerji Verimli Bina

En iyi malzemeyi en uygun olduğu yerde kullanmak $\Rightarrow$ Ekonomi